

DE PROFESSIONELE STEM

Joke de Graaf

In onze vorige Explicateur kon je over een methode voor de voice-over lezen, waarbij het ons nog makkelijker wordt gemaakt. Zoals Ben al schreef, zullen de meesten van ons stug doorgaan op de wijze, waarop ze het altijd al gedaan hebben. Op de club heb-

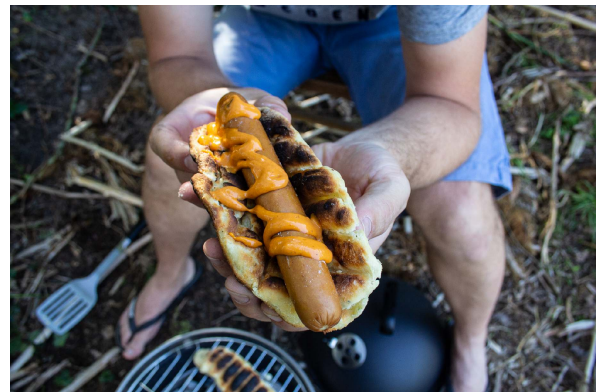

ben we diverse avonden verzorgd over het inspreken van de voice-over. Dat waren stuk voor stuk leuke en leerzame avonden. We leerden over het schrijven van de tekst tot aan de oefening met de kurk in de mond. De een zal een geboren inspreker worden, een ander zal er altijd mee blijven worstelen. Voor hen geldt de raad: weet je medefilmers op de club te vinden en gebruik de werkgroepavond, waarbij je o.a. een voorlopige versie van je voice-

over voor kan leggen.

Maar hoe doen de professionals het? Via internet was een filmpje te vinden van de inspreker van Rail Away, waarbij zijn werkwijze duidelijk te volgen was. Ik weet niet of het er nog op staat. We hebben het met bovengenoemde avonden ook laten zien. Bob van Hooven is van kinds af aan al bezig met dingen opnemen, hoorspelen maken met complete draaiboeken, enz. Hij heeft bij de Blindenbibliotheek in Den Haag gewerkt en via die lijn is hij de stem van Rail Away geworden. Toch zijn zeker niet alle professionele stemmen altijd overtuigd geweest, dat hun stem geschikt is voor een voice-over. De meesten zijn er op een of andere wijze ingerold.

Hun teksten schrijven ze bijna nooit zelf. Die krijgen ze aangeleverd. Wel proberen ze allemaal de tekst uit. Als het niet bekt, dan veranderen ze het zo, dat het bij hen past, ofwel, dat ze het goed uit hun mond kunnen krijgen. Bij het uitspreken van de tekst wordt ook gekeken of het beeld nog steeds gevolgd wordt. Het is niet handig als je met het einde van de je voice-over al halverwege je volgende scène met ander onderwerp zit. Te lange zinnen worden altijd vermeden en dus opgesplitst. Tot zover is er niet veel verschil met de amateurinspreker. Ze zijn unaniem van mening, dat een aangeleverde tekst niet volledig veranderd mag worden. De strekking moet overeind blijven.

Dan de praktische voorbereiding. Nee, niemand gaat aan de gang met een kurk, maar allemaal hebben ze wel hun eigen manier. De een drinkt eerst een kop koffie zonder melk. Dat laatste is belangrijk, want melk stimuleert de speekselvorming en dan krijg je 'smakjes'. Eigenlijk is thee of water het beste. Het houdt de boel zelfs soepel als je wat verkouden bent. Een ander wil juist iets vettigs in de mond gehad hebben voor die broodnodige soepelheid. Bij het begin van een serie is het voor velen nog even zoeken, maar geleidelijk aan zal iedereen zijn draai vinden en op eigen wijze de voice-over vorm geven.

Ik kom nog even terug op de stem van Rail Away. Daar kom je vaak buitenlandse plaatsnamen tegen. Er is contact met het verkeersbureau uit de betreffende streek. Die wordt

op de dag van inspreken gebeld. De namen zijn dan aangestreept. Het script wordt doorgenomen en de namen worden fonetisch erbij geschreven. Bij erg moeilijke namen worden ze wel een beetje vernederlandst. Tenslotte wordt het voor de Nederlandse markt gemaakt.

Voor een serieuze film zal de stem anders klinken, dan voor een grappige film. Zowel de tekst als de stem wordt daarop aangepast. Voor een bedrijfsfilm is een neutraal stemgeluid gepast. Een programma als Ik vertrek mag wel wat humor hebben en hier en daar zelfs wat ironie. De inspreker gaat altijd uit van de kijker. Kijkt men een tv-programma terwijl men tussendoor andere dingen doet, of is het iets waar men echt voor op het puntje van de stoel gaat zitten? De toonzetting wordt hierop aangepast.

Eigenlijk is het net een soort muziek maken. Je krijgt een draaiboek met bladmuziek en dan kun je simpelweg nootjes reproduceren. Als dat de bedoeling is, dan heeft een orkest geen dirigent nodig. Je gebruikt technieken, zoals ritme en frasering. Een voice-over inspreken is dus niet simpelweg oplezen, maar ook inleven en daardoor de juiste toonzetting vinden.

Wat is de beste voice-over? Ook hier kan weer een vergelijking met muziek gemaakt worden. Het is de stem, die niet bewust geregistreerd wordt. Je bent dienend aan de boodschap. Gaat de stem overheersen, dan leidt dat af van het beeld. En ja, het is nog altijd zo "film is beeld". Het draait om wat je ziet en al het andere is ondergeschikt.

Dit alles nog eens op een rijtje hebbend kom ik tot de conclusie, dat wij op de club professionele 'stemmen' hebben. We kunnen trots zijn op onszelf.

Spelen met taal

